

Joan M. Bondareff, Maggie Carey, Carleen Lyden-Kluss, *Plastics in the Ocean: The Environmental Plague of Our Time* (Tworzywa sztuczne w oceanie: zagrożenie środowiska w naszych czasach), „Roger Williams University Law Review” 2017, vol. 22, iss. 2, s. 360–383, ISSN 1090-3968.

Artykuł koncentruje się na problematyce zanieczyszczeń morskich, składowania w morzach i oceanach odpadów plastikowych. Autorki rozpoczynają swoje

rozważania od następujących pytań: Kto odpowiada za taki stan rzeczy? Co można zrobić, aby rozwiązać ten problem? Czy skuteczne prawo może go rozwiązać?

Niezależnie od tego, czy tworzywa sztuczne pochodzą z odpadów powstałych na lądzie czy na statkach, trafić mogą do rzek, mórz i oceanów. Opracowanie opisuje, w jaki sposób tworzywa sztuczne wpływają na środowisko morskie, a także na życie człowieka. Ukazuje szkody, które powodują one dla środowiska naturalnego setek tysięcy odmian roślin i zwierząt, a także dla człowieka. Autorki, odnosząc się do Stanów Zjednoczonych, pokazują nieadekwatność kar administracyjnych i środków przeciwdziałających, które w ocenie prawodawcy miały zapobiegać zanieczyszczeniu morza przez tworzywa sztuczne.

Artykuł dotyka także wrażliwego tematu roli przemysłu żeglugowego i działalności portowej w zapobieganiu zanieczyszczeniom, wręcz koniecznej dla ochrony środowiska morskiego. Ukazuje także dobre praktyki współpracy organizacji pozarządowych, np. Północnoamerykańskiego Stowarzyszenia Ochrony Środowiska Morskiego, z przedsiębiorcami, armatorami statków i społeczeństwem w celu rozwiązania tego poważnego problemu środowiskowego naszych czasów.

Współcześnie konieczne jest jednak także zabezpieczenie prawne ochrony wód morskich, bowiem kwestia ich zanieczyszczenia na całym świecie staje się coraz bardziej paląca. Odpady morskie są problemem, który nęka wybrzeża, oceany, rzeki, a nawet jeziora nie tylko na terenie Ameryki Północnej. Mają one poważne i bardzo negatywne skutki dla siedlisk morskich, dzikich zwierząt morskich, zdrowia ludzkiego, a także dla bezpieczeństwa żeglugi, nawigacji i gospodarki wodnej na całym świecie. Co roku ssaki morskie (np. wieloryby, foki i morświny), ptaki i inne organizmy (np. żółwie morskie) spożywają różne formy odpadów morskich, co powoduje ich nienaturalną śmierć. Wiele zwierząt ginie w odpadach.

Artykuł został podzielony na śródtytuły. Pierwszy z nich dotyczy obiegu odpadów i ich składowania w morzach i oceanach. Autorki podjęły się zadania zdefiniowania tego problemu i potrzebnej w tym zakresie regulacji prawnej. Wskazały także ilości odpadów z ładunku wpływające każdego roku do rzek, mórz i oceanów. Dalej opisały szkody wynikające ze składowania tworzyw sztucznych w środowisku morskim. Foliowe torebki, plastikowe zgrzewki do pakowania puszek czy różnego rodzaju polimerowe żyłki stanowią śmiertelną pułapkę dla morskich ssaków i ptaków, które często zaplątują się w tego typu odpady. Jak pokazują badania, aż 54% gatunków morskich znajdujących się w Czerwonej Księdze Gatunków Zagrożonych IUCN zostało dotknięte problemem odpadów morskich. Czas rozkładu plastikowych odpadów w morzach i oceanach należy liczyć w setkach lat.

Kolejny śródtytuł omawia międzynarodowe konwencje dotyczące zanieczyszczeń morskich. Wiele z nich stanowi podstawę także polskiego systemu ochrony środowiska. Autorki ukazują też wpływ na zmniejszenie rozmiarów tego zjawiska, jaki może mieć prawidłowa regulacja prawna odnosząca się do karania przemysłu za wprowadzanie zanieczyszczeń do mórz i oceanów. Ilość odpadów w morzach i oceanach oraz ich wpływ na ekosystemy morskie można ograniczyć. W tym celu konieczne są działania na rzecz ograniczenia ilości powstających odpadów, uporządkowanie gospodarki odpadami, propagowanie recyklingu oraz działania służące usuwaniu odpadów, które już do mórz trafiły.

Na szczególną uwagę zasługuje bardzo konstruktywne podsumowanie artykułu. Autorki wymieniły w punktach działania prowadzące do ograniczenia zanieczyszczeń, m.in.: konieczność wsparcia sektora publicznego przez sektor prywatny w tej batalii, rozwój działalności organizacji pozarządowych informujących o konsekwencjach, zwiększenie zwłaszcza administracyjnych kar pieniężnych za niewłaściwą utylizację na lądzie i w morzach tworzyw sztucznych, ustanowienie programu nagród za przestrzeganie regulacji prawnych, zmniejszenie produkcji plastikowych opakowań.

Lucyna Staniszevska

DOI: 10.14746/spp.2017.3.19.10